

KENNISSTAD GEBAAKT BIJ SAMENWERKING IN CONCRETE PROJECTEN

Er is in Nederland een gat tussen de kennis op universiteiten en hogescholen en wat daarvan wordt toegepast in de praktijk. De kloof heeft verschillende oorzaken: kennisinstellingen keren zich te vaak af van de maatschappelijke vraagstukken in de stad, de politiek is onvoldoende in staat vragen te formuleren waar de wetenschap iets mee kan en kennisinstellingen en steden spreken elkaars taal niet. In de Agenda Stadtafel 'Wie bestuurt de kennisstad?' boog een gezelschap rijksambtenaren en vertegenwoordigers van gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen en innovatieplatforms zich op 10 mei over de vraag hoe de kloof kan worden gedicht. Hiervoor is het minimaal nodig dat gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven elkaar meer opzoeken en elkaar beter leren begrijpen. Ook kan de samenwerking het best vorm krijgen in concrete projecten waarin vanuit betrekkelijk eenvoudige vragen aan concrete oplossingen wordt gewerkt. De horizontale samenwerkingsplatforms die nu her en der in het land ontstaan, vormen zeker een stap in de goede richting. De nadruk ligt daarin echter nog sterk op technologische vraagstukken. Een kennisgedreven aanpak van meer sociale vraagstukken krijgt minder aandacht.

De Agenda Stadtafel 'Wie bestuurt de kennisstad?' vond plaats op uitnodiging van de burgemeesters Peter den Oudsten (Groningen) en Henri Lenferink (Leiden, tevens voorzitter van het Netwerk Kennis Steden). Plaats van handeling was de Bovenkamer van Groningen, een onder meer tot vergaderlocatie verbouwde voormalige watertoren.

Bastions

Onder voorzitterschap van Olof van de Wal constateerde het gezelschap dat de kennis die in met name universiteitssteden aanwezig is nog onvoldoende wordt ingezet voor de maatschappelijke vraagstukken die in de steden leven. Universiteiten zijn nog te vaak betrekkelijk besloten bastions, terwijl gemeenten er op hun beurt onvoldoende in slagen hun vraagstukken zodanig te vertalen in een agenda dat de universiteiten er wat mee kunnen. Hogescholen, zo werd gesteld, zijn met hun onderwijsprogramma's vaak beter aangesloten op de stedelijke vraagstukken. De aard van de vraagstukken maakt hierbij wel verschil. Vraagstukken die grotendeels met technologie kunnen worden opgelost, worden snel opgepakt door kennisinstellingen. De oplossingen zijn hier vaak om te zetten in producten die in de markt kunnen worden gezet, reden waarom ook het bedrijfsleven hier makkelijker aanhaakt dan bij sociale vraagstukken. Veel minder dan bij technologische vraagstukken is er bij sociale vraagstukken sprake van een 'absolute waarheid'. De oplossingen van de ene sociale wetenschapper worden al snel betwist door de andere. Deelname van het bedrijfsleven is hier minder evident.

Sturen op horizontale platforms

Veel steden in Nederland hebben Economic Boards, waarin gemeente, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken aan economische ontwikkeling. Daarnaast is er een toenemend aantal voorbeelden waarbij deze partijen samenwerken aan kennisdeling en innovaties. In de Agenda Stadtafel kwam het voorbeeld van het Innovatiecluster Drachten High Tech Systems aan de orde. Zestien bedrijven werken hier samen met universiteiten, hogescholen en ROC's, en met financiële steun van provincie en gemeente, aan technische innovaties. Een ander voorbeeld is de Noordelijke Innovation Board, die zich met name richt op innovaties op het gebied van de energietransitie en het gezond ouder worden. De voorbeelden laten zien dat horizontale platforms, waarin de juiste mensen met de juiste chemie elkaar op de juiste plek ontmoeten, een goede manier zijn om kennisinstellingen, steden en bedrijven aan elkaar te verbinden. De samenwerking dient daarbij ieders belangen:

innovaties zijn nodig voor de continuïteit van bedrijven, de aanpak van sociale vraagstukken draagt bij aan het welzijn van de burgers en aan politieke doelstellingen, en houdt de stad aantrekkelijk voor nieuwe studenten.

Het is daarom van cruciaal belang dat steden, kennisinstellingen en bedrijven elkaar opzoeken en elkaars taal leren begrijpen. Om vervolgens elkaars creativiteit, vaardigheden en deskundigheid te combineren, zonder te verwachten dat de kennis die vandaag wordt geproduceerd en gedeeld, meteen morgen in praktische oplossingen kan worden toegepast. De samenwerking in platforms of in Living Labs kan zich afspelen op meerdere abstractieniveaus en sommige daarvan vergen een langere adem. De rijksoverheid zou hoe dan ook op de oprichting van deze platforms kunnen sturen.

Vereenvoudigen

Op welke manier kan in horizontale platforms worden gewerkt aan de oplossing van met name maatschappelijke vraagstukken in de stad? Hoe overbrug je hier de afstand tussen bestuur, wetenschap en praktijk? Hoe bevorder je dat wetenschappelijke inzichten kunnen doordringen in de vooral vanuit Den Haag gestuurde systeemwereld? Tijdens de bijeenkomst werd gesteld dat maatschappelijke processen hiervoor moeten worden ‘verkleind’ met eenvoudige vragen. Een goed voorbeeld is te vinden in de city deal Inclusieve Stad. Hierin wordt een beperkt aantal multi-probleemgezinnen op de voet gevolgd om te achterhalen wat bij hen voor de grootste problemen zorgt. Dat blijken vooral de door het CJIB opgelegde en snel oplopende boetes bij niet betalen te zijn. Een duidelijke aanwijzing dat een verandering van het boetebeleid verlichtend kan werken. Zo’n *evidence based* benadering van een probleem via een eenvoudige vraag voorkomt dat kennisinstellingen, steden en bedrijfsleven elkaar in een samenwerkingsverband overvallen met de grote kennis die ze inbrengen. Het devies is dus: zoek elkaar op, formuleer een gezamenlijke (onderzoeks)agenda en ontrafel deze via eenvoudige vragen in concrete projecten waarin samen aan concrete oplossingen wordt gewerkt. Aan deze projecten zouden dan de verschillende kennisniveaus moeten kunnen meewerken, van universiteit tot en met MBO. Geopperd werd om voor het onderbrengen van vragen en opzetten van projecten een soort Marktplaats in het leven te roepen, waarop aanbieders en vragers van kennis elkaar kunnen vinden.

De situatie bepaalt

Wie bij de formulering van de agenda in de horizontale platforms het voortouw moet nemen, hangt af van de specifieke situatie. Bij economische en technologische vraagstukken kunnen bedrijven de vragen formuleren waarvoor de kennisinstellingen kennis leveren en de overheid in de sfeer van regelgeving kan faciliteren. Bij sociale vraagstukken is de politiek aan zet, bij medische vraagstukken kunnen dat de universitaire medische centra zijn. Ook de regio speelt een rol. Rond Eindhoven, waar hoofdkantoren van bedrijven liggen, kan het bedrijfsleven veel meer de *lead* nemen. In het noorden van Nederland, waar sprake is van een filiaaleconomie, zullen de steden zelf sterker het voortouw moeten nemen.

Versnellen

Afsluitend noemde Henri Lenferink de avond inspirerend en leerzaam. Als voorzitter van het Kennis Netwerk Steden is hij nauw betrokken bij de city deal ‘Kennis maken’. Kennis maken moet hierbij zowel letterlijk als figuurlijk worden genomen. Het elkaar opzoeken en met elkaar het commitment uitspreken om samen te werken, is volgens Lenferink cruciaal. Hij onderstreepte het pleidooi om de (onderzoeks)vragen eenvoudig te houden en om zaken per regio uit te zoeken. Zo kan in de city deal iedere stad, samen met de kennisinstellingen, één aspect van de kennisstad uitwerken, om van daaruit vervolgens op te schalen. ‘We hebben de

afgelopen jaren al veel bereikt, maar het gaat langzaam. Met de praktische aanpak uit de city deal kunnen we het proces versnellen.'